

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та
практичне значення результатів дисертації
Ларіонової Катерини Андріївни
на тему: «Регіональний контекст розвитку
електронної демократії в Україні»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань
28 Публічне управління та адміністрування
за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування**

Публічна презентація наукових результатів дисертації та її обговорення здійснювалось на засіданні міжкафедрального фахового семінару кафедри публічного управління та права; кафедри економічної теорії та міжнародних економічних відносин; кафедри економіки, менеджменту та підприємництва ННІ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» Українського державного університету науки і технологій (протокол № «1» від «11» червня 2025 р.)

1. Обґрунтування теми дослідження

Поширення інформаційно-комунікативних технологій стало одним із визначальних чинників трансформації публічного управління у XXI столітті. В умовах цифровізації стрімко змінюються не лише інструменти управлінської діяльності, а й самі принципи взаємодії між громадянами та владою. У цьому контексті електронна демократія постає не як допоміжна опція, а як невіддільна складова сучасної демократичної системи, що дозволяє реалізовувати участь громадян у прийнятті рішень у зручній, прозорій і технологічно ефективній формі.

Попри широке визнання значущості електронної демократії на національному рівні, її регіональний вимір досі лишається недостатньо осмисленим. Водночас саме локальний рівень створює умови для найбільш інтенсивного впливу цифрових інструментів на якість управління, оскільки безпосередньо пов'язаний із повсякденними потребами громад. Зростання ролі місцевої демократії особливо відчутне в умовах реформи системи публічного управління, що триває в Україні навіть попри виклики воєнного стану. Це свідчить про послідовність стратегічного курсу держави на розвиток

багаторівневого врядування, у якому регіони отримують не лише функціональну автономію, а й зростаючу політичну вагу. У цьому контексті науково обґрунтоване конструювання концепції регіональної електронної демократії набуває особливої актуальності.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до тематики наукових досліджень ННІ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» Українського державного університету науки і технологій. За темою «Трансформації публічного управління та адміністрування під впливом чинників глобалізації та регіоналізації» (№ державної реєстрації 0121U100390, 2021–2023 рр.) авторка визначила наявність глобального тренду цифровізації систем публічного управління та адміністрування та охарактеризувала стан електронної демократії та електронного управління в Україні як приклад реалізації зазначеного тренду в національних умовах. За темою «Сучасні глобалізаційні виклики розвитку зеленої економіки, національних та локальних соціально-економічних систем, цифровізації економічної політики» (номер державної реєстрації 01224U002030, 2024–2026 рр.) авторка обґрунтувала інтерпретацію електронної демократії як інституційної передумови адаптації соціально-економічних систем до глобалізаційних викликів зеленої трансформації та цифровізації публічної політики.

3. Наукова новизна отриманих результатів.

Основні результати дисертаційного дослідження Ларіонової К.А., що містять наукову новизну, полягають у такому:

вперше:

запропонована тривимірна модель регіональної електронної участі, яка включає 1) вимір типу демократичної практики (транспарентний, деліберативний, партисипаторний); 2) вимір джерела ініціативи (запропонований простір та винайдений простір); 3) вимір реалізації (технологічний, інституційний, агентський), що дозволяє визначити концептуальну схему формування регіональної електронної демократії як сукупність різновидів електронної участі громадськості в управлінні з обґрунтованими чинниками

інтенсивності, обсягів впровадження та електронних засобів реалізації цієї участі, а також сформулювати релевантне авторське визначення терміну «регіональна електронна демократія».

вдосконалено:

методичний підхід до прогнозування динаміки впровадження плинної демократії на локальному рівні в Україні, яке відрізняється застосуванням методу агентно-орієнтованого моделювання з авторськими: профілем об'єкту моделювання (індустріальне місто середнього розміру), розподілом агентів на кластери, параметрами їхніх цифрових навичок, що дозволило отримати, на сценарній основі, прогнозні результати динаміки поширення плинної демократії локального рівня як визначального фактору розвитку електронної демократії;

інструментарій оцінювання ефективності цифрової участі в системі публічного управління завдяки розробленню авторського Індексу саботажу електронній демократії (ІСеД), який відрізняється як переліком індикаторів, що поєднує прямі показники управлінської інертності (відсутність реакцій, затримки, формальні відповіді) з непрямыми індикаторами символічного саботажу (імітація залучення, низький рівень персоналізації рішень, шаблонність комунікацій), так і інтерпретацією результатів розрахунку індексу, що дозволяє виявляти приховані форми адміністративного опору запровадженню електронної демократії на регіональному рівні, аналізувати цифрову активність органів місцевого самоврядування, виявляти зони дисфункції та формулювати адресні рекомендації для підвищення інституційної спроможності публічного управління;

розроблений алгоритм пілотного впровадження плинної демократії в регіонах України, який відрізняється авторським переліком узгоджених технічних, нормативних та аналітичних кроків, які формують послідовну структуру трансформації локальної електронної участі, дозволяють створити реальний механізм впливу через делегування, системну аналітику поведінки делегатів, превентивні індикатори репутаційних ризиків і інтеграцію у бюджетне планування та забезпечують динамічну, адаптивну та співвідповідальну публічну політику;

дістало подальшого розвитку:

логіко-семантичний підхід до виявлення змістовних ознак електронної демократії у вигляді поєднання тривимірного принципу дослідження (обов'язкове дослідження технологічного, інституційного, агентського вимірів) з комплекс-аналізом смислових відмінностей електронної демократії від спільних

та суміжних понять; цей підхід відрізняється інтерпретуванням електронної демократії як процесу взаємодії технологій, норм і дій, специфічних для кожного соціально-політичного контексту та використанням інструментарію фрейм-аналізу, що дозволило запропонувати авторське уточнення поняття електронної демократії;

застосування інструментарію кластерного аналізу в оцінці організаційної готовності українських міст до використання інструментів електронної демократії, яке відрізняється авторським переліком вихідних індикаторів для кластеризації (кількість реалізованих Civic Tech-інструментів; наявність спеціалізованого підрозділу/штатної одиниці для впровадження електронної демократії; інтенсивність участі у міжнародних проєктах підтримки цифровізації), що дозволило отримати 4 кластери міст України для оцінки специфіки і прогнозу розвитку в них регіональної електронної демократії;

визначення інструментів успішного впровадження плинної демократії в регіонах України у вигляді соціотехнічної структури, яка відрізняється врахуванням успішних європейських практик та ключових рис українського місцевого самоврядування, що можуть як сприяти, так і заважати впровадженню нових механізмів делегованої електронної участі; дана соціотехнічна структура дозволяє обґрунтувати умови успішного впровадження на регіональному рівні України моделі плинної демократії (інституційна відкритість до динамічного делегування; технічна інфраструктура прозорої участі; соціальна довіра до механізмів гнучкого представництва).

4. Теоретичне та практичне значення одержаних результатів

На теоретико-концептуальному рівні визначено доктринальні передумови формування концепту електронної демократії, виявлено вплив інформаційно-комунікаційних технологій на трансформацію засад сучасного публічного управління та адміністрування. Аргументовано відмінність регіонального рівню впровадження електронної демократії від національного через особливості участі громадян у процесах управління. Запропоновані авторські дефініції термінів «електронна демократія» та «регіональна електронна демократія», розроблено авторську тривимірну модель регіональної електронної участі та концептуальну схему регіональної електронної демократії як ключового інструменту публічного управління регіонального рівню.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що основні методологічні положення, аналітичні висновки, концептуальні узагальнення, а також апробовані в дослідженні методичні підходи можуть бути використані як теоретична й прикладна основа для вдосконалення інституційного та цифрового забезпечення публічного управління на регіональному рівні. Наукові розробки, висновки й практичні рекомендації авторки були використані в роботі Придніпровського наукового центру НАН України і МОН України (довідка № 25/28 від 15.05.2025 р.); Управління інфраструктури, містобудування та архітектури, житлово-комунального господарства, екології Дніпровської районної військової адміністрації (довідка № 161-11/25 від 14.05.2025 р.); Слобожанської селищної територіальної громади Дніпровського району Дніпропетровської області (довідка № 03-0710/1469 від 03.06.2025 р.); Межівської селищної територіальної громади Дніпропетровської області (довідка № 05-11/25 від 23.05.2025 р.); Любимівської сільської територіальної громади Дніпровського району Дніпропетровської області (довідка № 0707-910 від 03.06.2025 р.). Наукові результати, отримані особисто авторкою в ході підготовки дисертаційної роботи, використовуються в навчальному процесі ННІ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» Українського державного університету науки і технологій (довідка № 01-26-687 від 20.05.2025 р.).

5. Особистий внесок здобувача

Дисертаційна робота Ларіонової К.А. є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі наукові результати, які отримані в дисертаційній роботі, здобуті авторкою особисто й відображені у наукових публікаціях. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано лише ті положення, ідеї та висновки, які є результатом самостійної роботи авторки.

6. Апробація основних результатів дослідження.

Основні положення дисертаційної роботи пройшли апробацію на шістьох міжнародних і всеукраїнських науково-практичних заходах, а саме: Дистанційній науково-практичній конференції студентів і молодих вчених «Наука і техніка: перспективи ХХІ століття» (Дніпро, 24 березня 2022р.); VI Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Сучасні тенденції економічного розвитку регіонів: теоретичні та прикладні аспекти» (ОДАБА, Одеса, 09–

10 травня 2024 р.); VII Міжнародній науково-практичній конференції «Science Of Post-Industrial Society: Globalization And Transformation Processes» (Вінниця – Відень, 5 липня 2024 р.); VIII Міжнародній науково-практичній конференції «Science and Society: Modern Trends in a Changing World» (Відень, Австрія, липень 8-10, 2024); Науково-практична конференція студентів, аспірантів і молодих учених (УДУНТ–ПДАБА, Дніпро, 17 квітня 2025 р.), II Всеукраїнській науково-практичній конференції «Публічне управління та адміністрування: євроінтеграційний поступ» (м. Івано-Франківськ, 30 травня 2025 р.).

7. Перелік публікацій за темою дисертації.

Основні результати та положення дисертаційного дослідження опубліковані автором у 5 наукових статтях та 6 тезах доповідей на науково-практичних конференціях різного рівня.

Публікації у наукових фахових виданнях України:

1. Орловська Ю. В., Ларіонова К. А. Сучасні умови впровадження електронної демократії у вітчизняне публічне управління: регіональний аспект. *Економічний простір*. 2021. № 171. С. 52–57. (0,86 д.а.; особисто авторці належить 0,57 д.а.: аналіз вітчизняного нормативно-правового забезпечення феномена електронної демократії та соціальних особливостей регіонального використання електронної демократії у публічному управлінні).

DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/171-9>

2. Орловська Ю. В., Ларіонова К. А. Концепція формування електронної демократії як інструменту регіонального публічного управління. *Економічний простір*. 2024. № 192. С. 102–108. (0,64 д.а.; особисто авторці належить 0,43 д.а.: конструювання концептуальної моделі регіональної електронної демократії).

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.192.102-108>.

3. Ларіонова К. А., Вечеров В. Т. Електронна демократія та електронне урядування: парадигмальна трансформація. *Економічний простір*. 2024. № 195. С. 21–27. (0,8 д.а.; особисто авторці належить 0,57 д.а.: історичний та змістовний аналіз співвідношення електронної демократії та електронного урядування в ході еволюції системи публічного управління).

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.195.21-27>

4. Орловська Ю. В., Ларіонова К. А. Плинна демократія як інструмент регіонального управління: можливості та обмеження. *Економічний простір*. 2025. № 198. С. 282–287. (0,65 д.а.; особисто авторці належить 0,43 д.а.:

семантичний аналіз терміна «плинна демократія», визначення сутності та змісту плинної демократії).

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.198.282-287>

5. Ларіонова К. А. Індекс саботажу електронної демократії як індикатор інституційного блокування е-участі. *Економічний простір*. 2025. № 201. С. 338–342. 0,54 д.а.

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.201.338-342>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Ларіонова К. А. Деякі зауваження щодо ролі громадськості у процесах електронної демократизації в Україні. Сучасні виклики розвитку економіки, бізнесу та публічного управління й адміністрування: II Науково-практична конференція студентів та молодих науковців (Дніпро, 12 листопада 2021 р.). Дніпро : ДВНЗ «ПДАБА», 2021. С.75–78. 0,23 д.а.

7. Larionova K. E-Democracy in Ukraine: Problems and Challenges. Наука і техніка: перспективи XXI століття : матеріали дистанційної науково-практичної конференції студентів і молодих вчених «» (Дніпро, 24 березня 2022р.). Дніпро: ДВНЗ «ПДАБА», 2022. С. 99–100. 0,15 д.а.

7. Ларіонова К. А. Цифрові інструменти повоєнного відновлення України. Сучасні тенденції економічного розвитку регіонів: теоретичні та прикладні аспекти : збірник тез VI Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (Одеса, 09–10 травня 2024 р.). Одеса : ОДАБА, 2024. С. 50–54. 0,17 д.а.

8. Ларіонова К. А. Особливості підходу до дослідження електронної демократії в працях Н. Керстінга. *Грааль науки*. [за матеріалами VII Міжнародної науково-практичної конференції «*Science Of Post-Industrial Society: Globalization And Transformation Processes*» (5 липня 2024 р., Вінниця–Відень). SI«Institute of Scientific and Technical Integration and Cooperation», 2024. № 40. – 352 р. С. 221–226. 0,18 д.а.

9. Ларіонова К. А. Електронна демократія серед сучасних конфігурацій демократичної форми правління. The 8th International scientific and practical conference “Science and society: modern trends in a changing world” (July 8-10, 2024) MDPC Publishing, Vienna, Austria. 2024. 277 p. С. 216 – 220. 0,21 д.а.

10. Ларіонова К. А. Електронна демократія як інструмент інклюзивного планування відбудови. Матеріали VI науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених (17 квітня 2025 р.): збірник тез. Дніпро: УДУНТ, ННІ «ПДАБА», 2025. С. 306–307. 0,16 д.а.

11. Larionova K. E-Democracy as a Factor of Regional Resilience in Ukraine During Wartime. Публічне управління та адміністрування: євроінтеграційний поступ : II Всеукраїнська науково-практична конференція (м. Івано-Франківськ, 30 травня 2025 р.). Івано-Франківськ, 2025. С. 386–389. 0,16 д.а.

ВИСНОВОК

ВВАЖАТИ, що дисертаційна робота Ларіонової Катерини Андріївни «Регіональний контекст розвитку електронної демократії в Україні», яка подана на здобуття ступеня доктора філософії, за своїм науковим рівнем та практичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам пп. 5–8 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. №44 (зі змінами) та відповідає напрямку наукових досліджень освітньо-наукової програми 281 – Публічне управління та адміністрування.

РЕКОМЕНДУВАТИ

Дисертаційну роботу «Регіональний контекст розвитку електронної демократії в Україні», подану Ларіоною К. А. на здобуття ступеня доктора філософії, до захисту. Результати дисертаційного дослідження обговорено і схвалено на засіданні міжкафедрального фахового семінару кафедри публічного управління та права; кафедри економічної теорії та міжнародних економічних відносин; кафедри економіки, менеджменту та підприємництва ННІ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» Українського державного університету науки і технологій.

Головуючий на засіданні
міжкафедрального
фахового семінару,
д.т.н., проф.

Валерій ВЕЧЕРОВ

